

**JAIETAN INDARKERIA
MATXISTARI AURRE EGITEKO
LEIOAKO BATZORDE
MISTOAREN
PREBENTZIORAKO,
JARDUKETARAKO ETA
ERANTZUN PUBLIKORAKO
PROTOKOLOA**

“LEIOA, ERASO MATXISTARIK GABEKO HIRIA:
Leioa tratu onen alde eta eraso sexisten aurka”

AURKIBIDEA

1 JUSTIFIKAZIOA.....	1
2 LEIOAKO JAIETAN INDARKERIA MATXISTA SAIHESTEKO BATZORDE MISTOA.....	2
3 TERMINOLOGÍA.....	3
4 PROZEDURAK.....	11
1 Nola jokatu eraso baten aurrean.....	11
2 Sexu-eraso berriei eta ez berriei arreta emateko prozedura.....	17
3 Udalaren erabakiei eta ekintza publikoei buruz.....	22
4 Leioako jaietan emakumeen aurkako eraso matxistaren, LGTBIfobikoaren eta/edo arrazistaren aurrean erantzun publikoa emateko protokoloa.....	26
5 Txosnen esparruan jarduteko eta erantzun publikoa emateko protokoloa 31	
5 BALANTZEA.....	32
6 ERANSKINAK (ADIERAZPENAK eta 2024KO KANPAINA).....	34
1 Eredua: Komunikatua jendaurrean hilketa matxista baten aurrean.....	34
2 Eredua: Komunikatu publikoa eraso matxista baten aurrean.....	35
3. Eredua: Jakinarazpen Publikoa (Biktimak edo senideek erantzun publikoko egintzarik nahi ez badute).....	36
4 Eredua: Jaietako indarkeria matxistaren kasurako informazio-iragarkia.....	37
5 Eredua: Jaietako sentsibilizazio-iragarkia.....	38
Eraso matxistak prebenitzeko kanpaina 2024.....	39

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIA MATXISTA PREBENITZEKO KANPAINA LEIAKO JAIETAN

1. JUSTIFIKAZIOA

Leioako Udalak genero-berdintasunaren aldeko konpromiso sendoa dauka, eta horrela, aktiboki parte hartu du udalerriko aisialdi eta denbora libreko guneetan sexu-erasoen eta eraso matxisten inguruko sentsibilizazio-, prestakuntza- eta prebenitzeko-kanpainak sortzen eta kudeatzen.

Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren larritasunak lehen mailako arazo politikoa bihurtzen du eta emakumeen giza eskubideen urraketa larria da. Indarkeria matxista, ordea, egiturazko arazo bat da, adierazpen isolatuetatik eta azalpenik gabekoetatik haratago doana. Emakumeen bizitzako esparru guztietan agertzen da, espazio intimotik edo etxekotik haratago doana, eta oso presente dago espazio publikoan, indarkeria sinboliko eta pertsonalaren bidez.

Kaleetan, aisialdiko guneetan eta jaietan gertatzen diren indarkeriazko adierazpenak, askotan, sistema patriarkalak normalizatzen dituenak, sistema horretan sozializatzen garelako eta horregatik, agerian uztearen beharra dago. Horregatik, garrantzitsua da berdintasunezko sozializazio-espazioak sortzea, gazteek eta helduek, espazio publikoan segurtasun-baldintza berberekin gozatzeko eskubidea errespetatzeko.

Eskubide hori urratzea eraso bat da, eta horri modu kolektibo eta irmoan erantzun behar diogu, biktimak babestuz eta erasotzaileak gaitzetsiz. Espazio publikoa pertsona guztiona da, eta beharrezkoa da pertsona horiek guztiak defendatzea; baina, horretarako, ezinbestekoa da emakumeen sozializazio tradizionalaren eta emakumeen erasoen bizipenaren ondorioak, erasoetan dauden maskulinitate-jarraibideak eta eskubide sozialak bermatzeko erantzukizun komunitario moduan ulertzea.

2 LEIOAKO JAIETAN INDARKERIA MATXISTA SAIHESTEKO BATZORDE MISTOA

Leioako jaietan indarkeria matxista saihesteko Batzorde Mistoa partaidetza- eta kontsultagunetzat hartzen dena, honako hauek osatzen dute:

- Andrak Leioako emakumeen elkarte
- Sutea Leioako elkarte feminista
- Lamiakoko Jai Batzordea
- Txorierriko Jai Batzordea
- Pinuetako Jai Batzordea
- Santimamiko Jai Batzordea
- San Bartolomé Jai Batzordea
- Ondizeko Jai Batzordea
- Udondoko Jai Batzordea
- Txopoetako Jai Batzordea
- San Juaneko Txosna Batzordea
- Mugi Leioako Gazteak
- Leioako ostalaritza elkarte
- Leioako merkatarien elkarte
- Leioako Udala.

Batzorde hau, jaiak hasi aurretik sortutako udal-informaziorako gunea da, eta bertan Leioako Udalak eta hura osatzen dute erakunde guztiek Leioako jaietan emakumeen aurkako eraso matxista baten aurrean jarraitu beharreko erantzun-jarrera ofiziala adostu dute, erantzun bakar eta eraginkor bat emateko xedearekin.

Jaiak amaitu ondoren eta Udaleko Berdintasun Sailak horien balantzea egin ondoren, Batzordea berriro elkartuko da prozesu guztien balorazioa egiteko, hurrengo jaietan hobekuntza posibleak sartze aldera (ikusi dokumentu honetako 5. Puntua: balantzea).

3. TERMINOLOGIA:*

INDARKERIA MATXISTA

Emakumeen aurkako indarkeria matxista giza eskubideen urraketa bat da, gizarte-arazo eta osasun publikoko arazo handi bat, botere-harreman ez-parekoen eta emakumeen kontrako diskriminazioaren erakusgarri argia, eta, horretaz gainera, generoaren arabera dauden ezberdinkeria-egoera estrukturalak betikotzeko funtzio soziala du. Emakume izateagatik emakumeen kontra baliatzen den indarkeria oro hartzen du, neska txikien, neska nerabeen eta emakume transexualen kontra egiten dena barne, edo neurritz kanpo eragiten dien indarkeria, bai eremu publikoan, bai pribatuan. Indarkeria egitezkoa zein ez-egitezkoa izan daiteke, eta bitartekoak izan daitezke fisikoak, psikologikoak edo ekonomikoak, mehatxuak, larderia eta hertsapena barne, baldin eta horien ondorioa min, sufrimendu edo kalte fisikoak, sexuala, psikologikoa, soziala, sozioekonomikoa edo ondarearekin lotutakoa bada.”¹

INDARKERIA SEXISTA

Emakume izate hutsagatik eta emakumeek irudikatzen dutenagatik horien aurka berariaz erabiltzen diren indarkeria mota guztiez ari gara:

Genero-indarkeria:

Honela definitzen du genero-indarkeriaren aurka oso-osoko babesa emateko neurriari buruzko abenduaren 28ko 1/2004 Lege Organikoak: «Indarkeriazko egintza oro, fisikoa nahiz psikologikoa, baita sexu-askatasunaren aurkako erasoak, mehatxuak, derrigortzeak edo nahierara askatasunaz gabetzea ere, indarkeria emakumeen aurka erabiltzen dutenean horien gizon ezkontide direnek edo izan direnek, edo horiekin antzeko maitasun-harremanak dituztenek edo izan dituztenek, nahiz eta elkarbizitzarik ez izan.

---

*Hemen garatutako terminologiarako, 2022ko indarkeria matxistaren aurrean Gasteizko Udalaren Erantzun Publikoaren Protokoloan jasotakoa erabili dugu. Honela dio: Arrazoen azalpenaren esparru kontzeptualean azaldu dugun indarkeria izendatzeko kontzeptu ugari erabiltzen direnez, Gipuzkoako Foru Aldundiak egin duen terminologia aipatu nahi dugu, termino horiek guztiak jasotzen eta azaltzen baititu. Iturria: Gipuzkoako emakumeen eta gizonen berdintasunerako 2/2015 Foru Araua, V. kapitulua, 51.1 artikulua, HARA! Vitoria-Gasteizko Genero Berdintasunerako 2018-2021erako IV. Planean jasotako definizioen araberrako aldaketekin.

¹ 1/2022 Legea, martxoaren 3koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea bigarren aldiz aldatzen duena. VII. Kapituluak EMAKUMEEN AURKAKKO INDARKERIA MACHISTA, 1. Atala Xedapen orokorrak 20. Artikulua. – Xedapen orokorrak, 2. tartekia.

Haurrak eta Nerabeak Babesteko Sistema aldatzen duen uztailaren 22ko 8/2015 Lege Organikoak aldaketak egiten dizkio 1/2004 Lege Organikoari, azken xedapenetatik hirugarrenean. Aldaketa horiekin, indarkeriaren biktima diren emakumeen seme-alabak zuzeneko biktimatzat jotzen dira, eta, hala, amen eskubide berberak dauzkate. Horrenbestez, beharrezko arreta bermatu behar zaie.

Sexu-indarkeria:

Nahi ez diren sexu-jokaerak. Indarkeria psikologikoa ere egon daiteke, eta larderiaren bidez, bortxaren bidez, xantaiaren bidez, mehatxuaren bidez edo biktimaren borondatea deuseztatzen edo mugatzen duen bestelako edozein mekanismoren bidez gauzatzen da.

Gaur egungo kontzeptu juridikoak sartze aldera, hiru mota bereiziko dira batez ere:

- Sexu-erasoak:

(ZKren 178. art.) biktimaren nagusitasun- edo kalte beratasun-egoera baten indarkeria, larderia edo abusua tarteko gertatzen direnak, zentzurik gabe dauden edo adimen-egoera gehiegikeriaz baliatzen diren pertsonen aurka egiten direnak, eta biktimak bere borondatea edozein arrazoirengatik baliogabetuta duenean egiten direnak. (ZKren 181. art.) Zigor Kodeak sexu-eraso gisa zigortzen ditu 16 urteko adingabe bati eragindako sexu-egintzak. Ondorio horietarako, adingabeak hirugarren batekin edo egileak eskatuta bere buruaren aurka egiten dituen sexu-ekintzen barruan sartzen dira.

- Mendekotasun kimikoa:

Droga jakin batzuek pertsonen borondatea eta kontzientzia kaltetu ditzakete, eta haien eraginpean era guztietako erasoak (sexu-erasoak barne) jasateko arriskuan geratu daitezke. Eragindako zaugarritasun-egoera horri mendekotasun kimikoa esaten zaio.

Sumisio kimikoa aldezturik gabe zerbait izan daiteke, hau da, norbaitek biktimari substantzia bat ematen dio bere borondatea desaktibatze asmoarekin. Substantzia hori edari batean edo gorputzaren zatiren batean egindako ziztaden bidez isur daiteke, jendetza, eta iluntasuna aprobetxatuz.

- **Sexu-erasoa mendekotasun kimikoarekin:**

Aldez aurretik pentsatutako sumisio kimikoa emakume bati sexualki erasotzeko erabiltzen denean, muturreko indarkeria matxista mota bat da, kasu hauetan biktimen erresistentzia mota guztiak gainditzen direlako, eta erasotzaileen eraginpean geratzen direlako erabat. Gogoratu behar da, beste sexu-eraso batzuetan bezala, kasu askotan erasotzaileak biktimaren lagunak edo ezagunak izaten direla, eta, beraz, ez dela nahikoa eta ez dela eraginkorra emakumeei eskatzea alkoholaren eta drogen kontsumoa mugatzeko edo edalontziak estaltzeko.

Erasotzaileak dira erabakitzen dutenak horrela jokatzeko biktimaren zaurgarritasuna areagotu egiten delako, eta emakume bat beren borondate absolutuaren pean izan dezaketela uste dutelako. Sexu-erasoak beti betetzen du emakumeak kontrolatzeko funtzioa, haien mugikortasuna eta askatasunaren kontrola bilatzen du beti, eta mendekotasun kimikoa kontrol horren muturreko erakusle bat da.

- **Sexu-jazarpena:**

(Zigor Kodearen 184. artikulua) sexu-izaera duten eta nahi ez diren hitzezko jokaerak, hitzezkoak ez diren jokaerak eta jokaera fisikoak, laneko, irakaskuntzako edo antzeko harremanen esparruan gertatzen direnak, beste pertsonaren duintasunari erasotzeko asmoz edo ondorioarekin, larderiazko ingurune etsai, iraingarri, umiliagarri edo erasotzailea sortuz.

INDARKERIA LGTBIFOBIKOA:

LGTBIfobiak guztioi eragiten digu, eta sexualitate- eta genero-aniztasuna mugatzeko presioa eraginez funtzionatzen du. Indarkeria LGTBIfobikoa da diskriminazio horren adierazpenik larriena, eta LGTBI kolektiboaren barruan nahiz kanpoan gerta daiteke:

- **Gorrito-delitu:**

- (A) Etsaitasunezko edozein egintza edo edozein arau-hauste penal, pertsonen edo jabetzen aurka egindakoak barne hartuta, biktima, lokala edo arau-haustearen xedea hautatzen baldin bada B atalean zehaztutako edozein talderekin –benetan

edo susmoa izanda– lotura, begikotasuna, kidetza, babesa edo atxikimendua edukitzeagatik.

- (B) Taldeak kideen ezaugarri komun batean oinarrituta egon behar du; adibidez, benetako edo hautemandako arrazan, jatorri nazional edo etnikoan, hizkuntzan, kolorean, erlijioan, sexuan, adinean, desgaitasun intelektual edo fisikoan, sexu-joeran edo antzeko faktoreen batean”. (OSCE, 2003).

Protokolo honetan kontuan hartuko dira sexu-orientazioagatiko eta/edo sexu-generoko identitate edo adierazpenagatiko gorroto-delituak eta/edo jatorri, arraza, etnia eta/edo desgaitasun intelektual edo fisikoagatiko gorroto-delituak.

- **Transfobia:**

Transek nazka ematea eta horiek baztertzea². Egituraz, indarkeria ezartzeko hainbat metodo daude, mediku-patologizaziotik hasita zuzeneko indarkeriaraino, zeina eraso fisikoen eta isolamenduaren bidez gauzatu daitekeen³.

- **Lesbofobia:**

Beste emakume batzuekin harreman afektiboak eta sexualak dauzkaten emakumeek nazka ematea eta horiek baztertzea. Bikote horiek ikusezin egitea da lesbofobia-modu ohikoenetariko bat, baina ez da bakarra, arau heterosexualaren urraketaren aurkako indarkeria matxista horrek bat egiten baitu indarkeria sexistaren adierazpenekin.

- **Homofobia**

Beste gizon batzuekin harreman afektiboak eta sexualak dauzkaten gizonen nazka ematea eta horiek baztertzea. Indarkeria matxista mota hau bereziki oldarkorra izaten da beste gizon batzuen zuzeneko adierazpenetan, eta, gainera, heteronormatibitateari aurre egiten dioten eta maskulinitasun tradizionalaren oinarriak zalantzan jartzen dituzten gizonen aurkako bazterketak duen karga sinbolikoa jasaten dute pertsona horiek.

- **Bifobia:**

Bi edo hainbat generoko pertsonekin harreman sexu-afektiboak dauzkaten pertsonak nazka ematea eta horiek baztertzea. Praktika horiek ikusezin egitea eta barregarri uztea dira erabili ohi diren indarkeria nagusiak.

- **Intersexfobia:**

Sexu anbiguoarekin jaio direnez sexu-binarismoa eta emakumeen nahiz gizonen gorputzek nolakoak izan behar duten ezartzen duen ideia hegemonikoa zalantzan jartzen dituzten pertsonak nazka ematea eta horiek baztertzea (ez da erraza izaten pertsona horiek femeninotzat edo maskulinotzat hartzea). Indarkeria mota hau, batez ere, mediku-patologizazioaren eta ikusezintasun sozialaren bidez gauzatzen da⁴.

- **Diskriminatzeako indukzioa, ordena edo instrukzioa:**

Diskriminatzailea da lege honetan⁵ ezarritako edozein arrazoiengatik diskriminatzeako indukzio, agindu edo instrukzio oro. Indukzioak zehatza, zuzena eta eraginkorra izan behar du, beste pertsona batengan bereizkeria eragiteko.

Azken batean, maskulinoa eta femeninoa denaren arteko mugei eusteko erabiltzen da LGBTIfobia edo LGBTI pertsonen aurkako indarkeria (González Pérez, 2016), eta arauzko generoaren egiturazko harremanak indartzen dituen sistemaren parte da; bada, sexualitateen eta generoen aniztasuna mugatzeko presioa ezartzen du⁶.

Indarkeria horren barruan, jazarpena, bazterketa, abandonua, diskriminazioa, indarkeria sinbolikoa, indarkeria psikologikoa, indarkeria fisikoa, ahozko erasoak eta eraso fisikoak, begirada sakonak, mespretxuzkoak eta epai-emaileak... daude, emakumetzat edo gizontzat jotzen denaren gaineko aginduak ez betetze hutsagatik.

---

² Desirak Plazara. Gasteizko LGTBI herritarren errealitatei buruzko diagnostikoa (2018:11) «Trans termino zabalak emakumeen eta gizonen berezko ezaugarritzat hartzen diren arauetatik kanpo geratzen diren pertsonen bizipenen aniztasuna azpimarratzen du; arau horiek agerian uzten dute bizi garen errealitateko genero-sistema bitarraren zurruntasuna (Platero, 2014). Termino horren bidez, pertsona transexualei, transgeneroei, trabestiei, genero-identitate aldakorrek eta sortzaileak dituztenei eta abarri egiten zaie erreferentzia. Oro har, jaiotzatik esleitutako generoa zalantzan jarri duten pertsonak dira, hormonazio-prozesuak izan diren ala ez kontuan hartu gabe edo generoa berriro esleitzeko ebakuntza egin dieten edo ez gorabehera».

³ 5. artikulua. Transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzko ekainaren 28ko Legearen 5. artikulua (transfobiaren kontrako neurriak buruzkoak) ezartzen duenez, administrazio publikoek transen eskubideak bermatuko dituzten politika espezifikoak sustatu beharko dituzte

³ Transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzko ekainaren 28ko Legearen 6.4 artikulua honako hau jasotzen du: «Artikulu honetan aipatzen diren zerbitzuek berariazko arreta emango diete intersexualei»⁵ Art. 4/2023 Legea, otsailaren 28koa, trans pertsonen berdintasun erreal eta eraginkorrerako eta LGTBI pertsonen eskubideak bermatzeko dena.

⁴ Transexualak genero-identitateagatik ez baztertzeari eta haien eskubideak aitortzeari buruzko ekainaren 28ko 14/2012 Legearen 6.4 artikulua honako hau jasotzen du: "artikulu honetan aipatutako zerbitzuek pertsona intersexualei ere arreta berezia emango diete".

⁵ 3. artikulua. 4/2023 Legea, otsailaren 28koa, trans pertsonen berdintasun erreal eta eraginkorrerako eta LGTBI pertsonen eskubideak bermatzeko dena.

⁶ Desirak Plazara. Gasteizko LGTBI herritarren errealitatei buruzko diagnostikoa (2018:15).

BESTE LA ESANDA...

Zer dira eraso sexistak?

- **EMAKUMEEN* AURKAKO** jokabideak dira, emakume* izate hutsagatik.
- Eraso horiek EZ dira ustekabekoak eta isolatuak, funtzio soziala dute: emakumeen* jokabidea **KONTROLATZEA**, eta espazio publiko eta pribatuetan mugikortasuna eta askatasuna **MUGATZEA**.
- Adibidez: mespretxatzea, iraintzea, umiliatzea, emakumeen* itxura fisikoa ebaluatzea edo krtikatzea; **NAHI EZ DEN** kontaktu fisikoa, hala nola igurtzea edo ukitzea; jarraitzea, behin eta berriz saiatzea edo jazartzea; eta **DESEROTASUNA** eta/edo **BELDURRA** eragiten duten bestelako jokabideak.

Zer dira eraso sexualak?

- Sexu askatasunaren eta persona baten **ONARPENAREN AURKAKO** edozein jokabide da. Sexu-harremanak **ADOSTASUNIK GABE** egin bada, **EZIN** da esan onarpenik egon denik.
- Eraso indakeriaz egin daiteke, baina **ADOSTU** edo **ONARTU GABEKO** haremana ere eraso da.
- **ADIBIDEAK**: Ukitzea, exhibizionismoa, nahaiaren aurka hurbiltzea, sexua izateko norbait presionatzea, bortxatzea...
- **EDOZEIN** emakumeri* gerta dakioke, **EDONON** eta **EDONOIZ**.

PROTESTA edo **ERRESISTENTZIA EZAK EZ** du adostasuna esan nahi, **ISILTASUNA EZ** da adostasuna. Desirarik **EZ** badago, **EZ** dago baimenik.

Zer da onarpena?

- Sexu-harremanak modu **ASKEAN**, **KONTZIENTEKI** eta **NAHITA** izatea onartzea.

- Implikatutako persona **GUZTIEK** onarpena ematea **AUKERATZEN** dute, eta edozein unetan **ERRETIRA** dezakete.
- Beldurratik edo presioagatik **BAI** esatea **EZ** da onarpena ematea.
- Protesta edo **ERRESISTENTZIAGATIK EZAK** ez du esan nahi onarpena egon denik.
- **DESIRARIK** gabe **EZ** dago **ONARPENIK**.

****EMAKUME/NESKA, diogunean, emakume zis-heterosexualez ez ezik, indarkeria matxistak jasan ditzaketen INDETITATE GUZTIEZ ari gara.***

4. PROZEDURAK:

1 NOLA JOKATU ERASO BATEN AURREAN

EZ

- **EPAIKETARIK egin:** Ez kendu garrantzia gertatukoari eta ez egin biktimaren hitza kolokan jartzen dituzten galderak: “Ziur zaude?, ez al zaude esajeratzen?”, etab.
- **ERASOTZAILEA DEFENDATU:** Baliteke erasotzailea zure laguna izatea. Hala ere, sinesgarritasuna eman behar diozu biktimari. Lagun ona izateak ez du erasotzaile izatetik salbuesten: “Ziur zaude? Ezagutzen dut eta ez luke horrelakorik egingo”.
- **BEHARTU edo DERRIGORTU** “Salatu egin behar duzu”, “zer gertatu da?”, “nor izan da?”, etab.
- **BAKARRIK utzi**
- **ERABAKIAK hartu GALDETU GABE.**
- **Gertatukoari buruzko INFORMAZIORIK ZABALDU,** aldez aurretik biktimari nola eragin liezaiokeen pentsatu gabe.

BAI

- **ENPATIA, ELKARTASUNA eta ULERMENA erakutsi:** Azal iezaiozu eraso bat ez daukala justifikaziorik eta berak egindako ezerk ez duela gertatutakoa eragin: “Zuk ez duzu ezer txarrik egin”.
- **Manten ezazu JARRERA PAZIENTE ETA LASAIA:** Bere denborak eta erabakiak errespetatu: “Zu laguntzeko nago”, etab.
- **Bere KONFIANTZAZKOA** den norbait **BILATZEN** saiatu berarekin egon dadin. Aurkitzen ez baduzu, nahi duen bitartean berarekin gelditu.
- Bere **IRITZIA ESKATU,** zerbitzuren batera deitu edo inolako beste pausuren bat eman **BAINO LEHEN.**

- **ERAGILE MOREAK:** besoko moreagatik erraz identifika daitekeen pertsona horietako baten ondoan bazaude, hurbil zaitez biktimari lagun diezaion, prestakuntza baitaukate eta Gune Morearekin edo Udaltzaingorekin koordinatuta jardungo baitute..
- **GUNE MOREA:** eraso sexista baten aurreko **INFORMAZIO/PREBENTZIO/JARDUERA** Zerbitzua San Juan jaietan Boulebarrean egongo da, Ikurrinaren ondoan, ekainaren 20, 21, 22 eta 23an, 23:00etatik 06:00etara. Eta Pinuetako jaietan Jagolearen Etxearen ondoan, uztailaren 30, 31n eta abuztuaren 1ean, 00:00etatik 05:00etara.
- **PUNTU MOREAK:** Pegatina moreagatik erraz identifika daitekeen toki horietako baten (ostalaritza, txosnak eta anbulantzia-zerbitzua) ondoan bazaude, hurbil zaitez, prestakuntza baitute eta zure arretarako baliabide espezializatuekin koordinatuta jardungo baitute.

ZER EGIN...

Eraso bat GERTATZEN ARI BADA:

- Neskari* ondo dagoen edo LAGUNTZARIK behar duen galdetu.
- Neska* bat ARRISKUAN dagoela uste baduzu, Leioako Udaltzaingora (94 400 8021) edo SOS Deiak/ Ertzaintza (112) deitu.

Neska* bat zuregana hurbiltzen bada erasotua izaten ari dela adieraziz:

(Ostalaritza eta txosnen kasuan)

- Barratik **ATERA**, posible bada norbaitekin, eta erasotzailea **URRUNDU**.
- *Ahal dela, biktimari arreta emateko gune seguru bat egotea gomendatzen da, jaietako zarata eta musikatik urrun, modu lasaian itxaroteko eta bere nahia zein den ikusteko.*

- **Auzoko-jaiak:** Jai Batzordearen txosna eta anbulantzia-zerbitzua puntu segurutzat jo daitezke. (PUNTU MOREA).
    - **Pinueta jaietan:** Jagolearen Etxearen ondoan, uztailaren 30, 31n eta abuztuaren 1ean, 00:00etatik 05:00etara, Jai Batzordearen txosna eta anbulantzia-zerbitzua puntu moreak izango dira
  - **Tabernak:** PUNTU MOREA pegatinarekin.
  - **San Juaneko jaiak:**
    - **Gune Morea: Boulevard – Ikurriña 20, 21, 22 eta 23an 23:00etatik – 06:00etara**
    - **Etixerako garraio zerbitzua: Taxi-geralekuan (Gambrinus ondoan) 20, 21, 22 eta 23an 00:00etatik-06:00etara.**
    - **Txosnak: txosnagunean PUNTU MOREA pegatinarekin.**
    - **PUNTU MOREA gisa seinaleztatutako tabernak eta lokalak.**
    - **Anbulantzia-zerbitzua.**
    - **Taberna batean gertatzen bada, taberna horren erreserbatuaren edo sukaldearen barruan.**
- Erasotzaile tabernatik **IRTETERA** gonbidatu.
  - Erasotzailea jokoaren **AURKAKO JARRERA** erakutsi eta sustatu.
  - **MUSIKA** kendu eta **ARGIAK** piztu gertatzen ari denaren berri emateko.
- Erasotzileak jarraitzen badu, joaten ez bada edo **AGRESIBO** jartzen bada:
- Egoera bortitzak ekidin eta Leioako Udaltzaingoa (94 400 8021) edo SOS Deiak/ Ertzaintzara (112) deitu.

Neska* bat zuregana hurbiltzen bada eta esaten badizu SUMISIO

KIMIKOAGATIK biktima dela uste duela

- **DEITU** SOS Deiak 112 zenbakira edo eskura dauden osasun-zerbitzuetara nesken sintoma erantzun egokia eman diezaioten.
- Leioako Udaltzaingoiari (94 4008021) edo Ertzaintza (112) **DEITU**.

Sintomarik baduzu edo zure lagunen batek SUMISIO KIMIKOAREN
susmoarekin lotutako sintomak baditu.

- Trakets hitz egitea
- Ikusmen-alterazioak
- Logura
- Nahastea
- Desinhibitzea
- Urduritasuna edo haluzinazioak(delirium)
- Zentzu aldaketa
- Zorabioa edo bertigoa
- Motrizitatearen edo orekarenalterazioak
- Goragaleak edo botaka egitea

Baliteke alkohola eta drogak nahita hartzeak sintoma horietako batzuk ere eragitea, baina intentsitate handiagoarekin eta/edo ziztada baten ondoren edo sustantzia kimikoren batekin nahastutako edariren bat hartzearekin gertatzen badira, mendetasun kimikoa dagoela pentsa daiteke, eta horrek sintoma larriagoak eragiten ditu, hala nola, konortea galdu gabeko paralisiaedo konortea erabat galtzea.

Erne egon behar da sintoma horiek agertzen direnean, eta abisatu, baldin eta emakumerenbat sintoma horietakoren bat izaten hasten bada. Ez da arriskua baztertu behar pentsatuz alkoholak eragindakoa dela, batez ere sintomen eta kontsumoaren arteko proportzioa betetzen ez dela ikusten bada.

Parrandan zauden bitartean:

- Gorputzeko edozein lekutan ziztada bat nabaritzen baduzu, lehen aipatutako sintometako bat agertzen bada, esan berehala zure lagunei, kontatu zer gertatu zaizun eta zer sentitzen ari zaren, eta deitu 112ra.

- Lagunen batek zitzadaren bat sentitu duela esaten badizu edo lehen aipatutako sintomaren bat duela ikusten baduzu, ez kendu garrantzirik informazio horri, ez utzi bakarrik eta berak ezin badu, deitu zuk 112ra berehala.
- Ez joan leku bakarti batera, sentsazioa pasatzeko, eta saiatu norbaitekin egoten. Era berean, beste pertsona bati gertatzen bazaio: berarekin batera egon beste norbaitek artatu edo lagundu arte eta deitu 112ra.
- Jakinarazi berehala zer gertatu zaizun edo zure lagunari zer gertatu zaion aisialdi-aretoke edo jaietako arduradunei, edo joan zaitetz festan egon daitekeen Puntu Morera.

SEXU-INDARKERIAREN SUSMOA MENDEKOTASUN KIMIKOAREN PEAN

Mendekotasun kimikoa sexu-eraso baten atarikoa izan daiteke. Hurrengo sintomek ohartaraz diezazukete zu edo zure jai-kideren bat egoera horretan egon dela:

- Sexu-eraso baten biktima izanaren oroitzapena
- Sexu-izaerako zerbait gertatu dela sentitzea
- Biluzik edo arropa biluziarekin esnatzea
- Kontzientekin azaldu ezin diren fluidoak (adibidez, semena) edo objektuak (adibidez, preserbatiboa) aurkitzea.
- Mina, alterazioak edo lesioak izatea ahoan, uzkiean edo genitaletan.
- Lesioak izatea (adibidez, higadurak edo ekimosia)
- Ezezagun, ezagun edo lagun bat alboan duzula esnatzea leku ezezagun batean
- Azken oroitzapen bezala izatea ezezagun, ezagun edo lagun horrek esan zizula etxeraeramango zintuela eta beste leku batean agertzea.

Konfiantzazko pertsonak esan badizute egoera arraro edo konprometigarri batean ikusi zaituztela, ezer edo ia ezer gogoratzen ez baduzu (amnesia osoa edo partziala), edo erresaka neurrigabea edo kontsumoarekin bat ez datozen sintomak agertzen badira, ez izan zalantzarik, jarraitu jarraibide hauek

ERASO SEXUAL ETA SEXISTEN AURREAN EGIN BEHARREKO

- Nahiz eta oraindik **EZ JAKIN** geratutakoa salatuko duen edo ez, **AZAL** iezaiozu garbitzen bada, jaten badu, arropaz aldatzen bada... frogak **EZABA** ditzakeela. Normala da hori egin nahi izatea, zikin senti daitekeelako, baina **BERAK EZ DU EZER TXARRIK EGIN**. ** Ez salatzea, erabakitzen badu, ez du esan nahi erasoa jasan ez duenik edo erasoa larria izan ez denik. Horrek esan nahi du hori dela bere momentuko erabakia. Salaketa jar dezake geroago..*
- Behin hori azaldu diozunean, **ERRESPETATU BERE ERABAKIA**. ** Nahasmena eta biktimaren bizipenaren eta kontakizunaren arteko bat-etortze falta ulertzeko, beharrezkoa da. Ez da beti, argia, ezta etengabea ere. Emakume biktimari arreta emateko, nahasmendua ulertu eta errespetatu behar da, hori gertatu dela argitu behar da eta emakumeak behar dituen arreta-zerbitzuak aktibatu behar dira.*

2 SEXU-ERASO BERRIEI ETA EZ BERRIEI ARRETA EMATEKO

PROZEDURAK

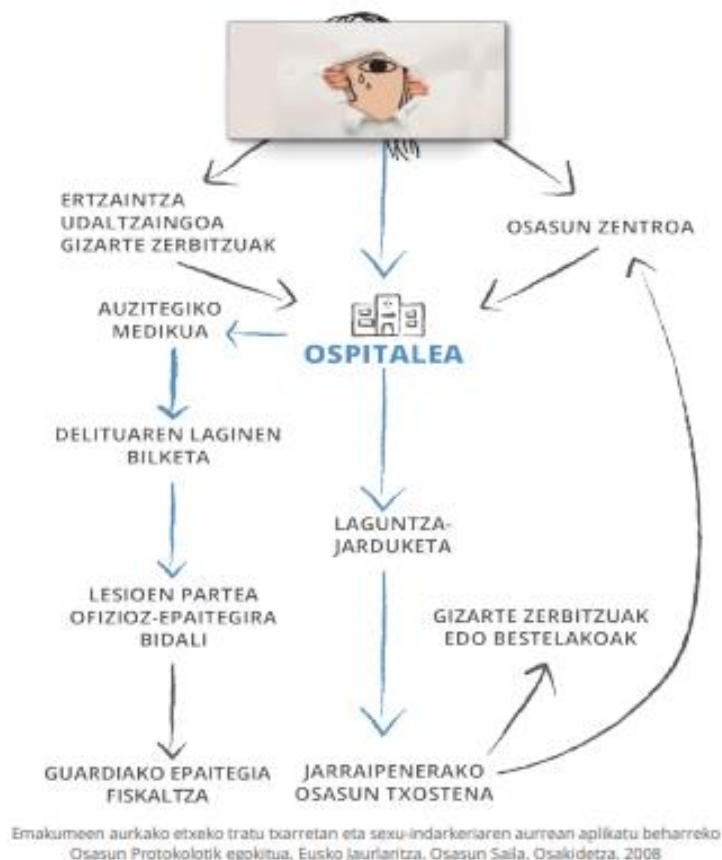
ORAINTSUKO SEXU ERASO: Sexu-erasoa gertatu denetik biktinek laguntza eske zerbitzu batera jo duten arte edo beste norbaitek eraman dituen arte 120 ordu baino gutxiago igaro badira, urgentziatzko egoeratzat hartuko da. 120 orduko epea malgua da; batez ere froga fisikoak berreskuratu ahal izateko zehazten da.

Biktimak larrialdietako osasun-zerbitzuetara jotzen badu, dagokion protokoloari jarraituko zaio:

ORAINTSUKO SEXU ERASO

120 ordu (5 egun) baino gutxiago igaro dira.

Pazientearen balorazioa erietxeetan egingo da.

Gertatu berri den sexu-eraso baten biktimak gizarte-zerbitzuetara, Ertzaintzaren polizia-etxera edo Udaltzaingoaren polizia-etxera jotzen badu, zerbitzu bakoitzak dagokion protokoloa aktibatuko du.

- Sexu-erasoa gertatu berria bada, **Urdulizko Ospitaleko** edo **Gurutzetako Ospitaleko** larrialdietako zerbitzura bidaliko da biktima. Ahal den neurrian, bereizgarririk gabeko ibilgailu ofizial batean eramango da biktima. Biktimari esango zaio ez garbitzeko, arropak ez aldatzeko eta, aho bidezko eraso gertatu bada, ez jateko eta ez edateko.
- Baliabide horri aldeztu aurretik jakinaraziko zaio (telefono bidezko abisua) sexu-erasoen edo genero-indarkeriaren biktima bat eramango dutela; emakumeak dauden **baliabideen eta zerbitzuen*** berri emango zaio, eta ospitalean utziko dute arreta eman diezaioten.

***SEXU-INDARKERIAREN BIKTIMEI LAGUNTZA INTEGRALA EMATEKO ZERBITZUA**

900 840 977 telefonoaren bidez. Ahal den neurrian, arreta eta laguntzako foru baliabide espezializatu horrekin **lehenbailehen harremanetan jartzea** gomendatzen da. Informazioaz eta aholkularitzaz gain, honako hauek ere eskainiko zaizkizu:
o **Sexu-erasoa egunean bertan gertatzen bada:** zentroko langileak joango dira **hari laguntzera.**

o **Sexu-erasoa gauez gertatzen bada:** **doako taxi-zerbitzua** eskainiko da **Bilboko zentro babesturaino** (helbideak berari emango dio, lekualdaketa egiten den unean).

o Emakumeak salaketa jarri nahi badu, prestatzen lagunduko diote eta salaketa jartzera lagunduko diote.

(baliabidearen ezaugarri osoak protokolo 3. puntuan)

Biktimak salaketa jarri nahi badu:

- Polizia-taldeak mediku forentsearen presentzia eskatu dela egiaztatuko du, mediku-azterketa egin eta laginak jaso daitezten. Halaber, gertakariei buruz eskura dauden datu guztien berri emango zaio forentseari.
- Biktimari ez zaio aitorpenik eskatuko pertsonal sanitarioak biktima aztertzen ez duen arte eta bere behar pertsonalak estaltzen ez diren arte. Biktima ospitaleratzen baldin badute, lehenbailehen hartuko zaio aitorpena osasun-esparruaren barruan.
- Kasu guztietan, emakumeari lehenengo instantzian arreta ematen dion teknikariaren eginkizuna izango da emakumeari jakinaraztea Prozedura Kriminalaren Legeari jarraiki (259. eta 262. artikulua) gertatutakoaren berri emango zaiola Fiskaltzari, Auzitegi eskudunari, instrukzio-epaileari edo, ageriko delitua baldin bada, hurbilen dagoen polizia-funtzionarioari. Hala, gainerako erakundeei emakumearen egoeraren eta ondoriozko esku-hartzeen berri emate aldera.
- Erabiltzaileari dagokion lesioen partearen kopia eskatzeko esango zaio, salaketa egiterako unean aurkeztu ahal izateko.
- Biktima informazioa jasotzeko moduan baldin badago, lehenengo instantzian arreta eman dioten langileen lana izango da emakumea artatzen duten profesional desberdinen arteko ekintza koordinatuaren garrantzia nabarmentzea. Horrenbestez, idatzizko baimena eskatuko zaio gainerako erakundeei bere egoeraren eta hartutako neurrien berri emateko.
- Emakumeak ekintza koordinatu hori egiteko baimenik ematen ez badu, lehenengo instantzian arreta eman dion zerbitzuak jarraituko du kasuarekin, eta biktimaren egoerara ondoen egokitzen diren baliabideak eskainiko dizkio. Esku-hartzearen garapenean zehar, emakumeari beste erakundeen esku-hartzea gomenda diezaioke, beste laguntza batzuk lortu ahal izateko eta emakumeari bere egoeratik irteten lagunduko dion baliabide-sarea zabaltzeko.
- Emakumea adingabea baldin bada, senideak edo legezko tutorea jakinaren gainean jarriko dira bai eta Bizkaiko Foru Aldundiko Umeen Zerbitzua (sexu-erasoen eta

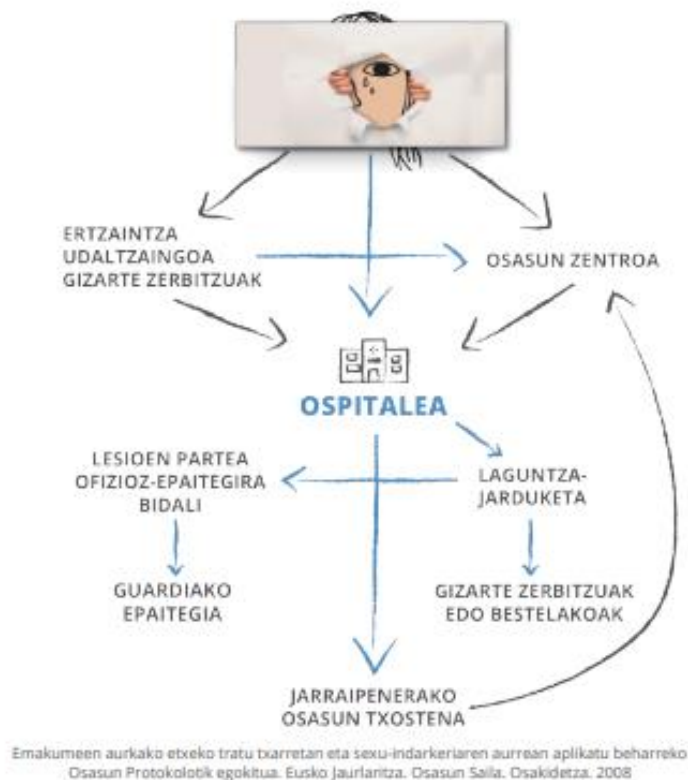
tratu txarren kasuetan arreta psikologikoa emateko programa) ere, emakumeak kasuaren araberako orientazioa jaso dezan.

ORAINTSUKOA EZ DEN SEXU ERASO: Sexu-erasoa gertatu denetik dagoeneko froga fisikoak jasotzeko epea igaro bada (erasoa gertatu denetik 120 ordu baino gehiago) eta beste tratamendu baten barruan detektatu baldin badira (ordura arte estalita egon den trauma azaleratu delako edota emakumeak gertatutakoa kontatzea erabaki duelako), dagokion zerbitzuak emango dio arreta, eta beharrezkoa bada eta emakumeak baimena ematen badu, zerbitzu espezializatueta bideratuko da emakumea.

ORAINTSUKOA EZ DEN SEXU ERASO:

120 ordu (5 egun) baino gehiago igaro dira.

Ez da beharrezkoa gaixoa erietxera bidaltzea bere osasun zentrora joan bada.

Oraintsu gertatu ez diren sexu-erasoak, nahiz eta, batez ere, honako erakunde hauek artatu ditzaketeen: Leioako Osasun Zentroak, Leioako Oinarrizko Gizarte Zerbitzuek eta Berdintasun Arloak. **Sexu Indarkeriaren Biktimei Arreta Osoa** emateko Bizkaiko Foru Aldundiak ematen duen zerbitzuarekin harremanetan jartzeko eskatzen da (**telefonoa: 900 840 977**), arreta psikologiko, juridiko eta sozialeko zerbitzu guztiak eskainiko dituen **zerbitzu integral eta espezializatua** delako, arreta iraunkorreko eta premiazko jarduketako irizpideen arabera (baliabidearen ezaugarri osoak protokoloaren 3. puntuan).

- Kasu guztietan, biktima informazioa jasotzeko moduan baldin badago, lehenengo instantzian arreta eman dioten langileen lana izango da emakumea artatzen duten profesional desberdinen arteko ekintza koordinatuaren garrantzia nabarmentzea. Horrenbestez, idatzizko baimena eskatuko zaio gainerako erakundeei bere egoeraren eta hartutako neurrien berri emateko.
- Emakumeak ekintza koordinatua egiteko baimena ematen badu, lehenengo instantzian arreta eman dion zerbitzua gainerako zerbitzuekin harremanetan jarriko da, aurretiko jardueri buruzko informazioa biltzeko eta jarduerak koordinatzeko.
- **Emakumeak ekintza koordinatu hori egiteko baimenik ematen ez badu, lehenengo instantzian arreta eman dion zerbitzuak jarraituko du kasuarekin,** eta biktimaren egoerara ondoen egokitzen diren baliabideak eskainiko zaizkio. Esku-hartzearen garapenean zehar, emakumeari beste erakundeen esku-hartzea gomenda diezaioke, beste laguntza batzuk lortu ahal izateko eta emakumeari bere egoeratik irteten lagunduko dion baliabide-sarea zabaltzeko.

3 SEXU-INDARKERIAREN BIKTIMEI ARRETA OSOA EMATEKO ZERBITZUARI BURUZKO INFORMAZIOA

Zerbitzu espezializatu honen helburua da informazioa, aholkularitza eta laguntza ematea, aurrez aurre, online (<https://www.bizkaia.eus/eu/arreta-zerbitzuak/arreta-zentroak>) eta telefono bidez, 900 840 977, iraganean edo gaur egun sexu-indarkeria jasan duten biktima eta bizirik atera diren pertsona guztiei, baita behar duten senideei edo biktimaren ingurune intimoko pertsoneri ere, lagun gisa, zentro ireki baten bidez, asteko 24 h/7 egunetan/urteko 365 egunetan.

24 orduko zentroan arreta psikologikoa, juridikoa eta soziala eskaintzen duten zerbitzuak ematen dira, etengabeko arretaren eta premiazko jarduketaren irizpideen arabera, eta laguntza eta laguntza ematen zaie biktimei, senideei eta inguruko pertsoneri krisi-egoeretan. **Laguntza barne:**

- Sexu-erasoa egunean gertatzen bada: zentroko pertsona bat joango litzateke biktimari laguntzeko.
- Gauetz bada: biktimari doako taxi-zerbitzua eskaintzen diote Bilboko zentro babestura arte (helbidea emakumeari ematen zaio lekualdaketaren unean).

Kasu bakoitzeko faktore interseksionalak kontuan hartuta, hala nola biktimaren denbora, adina, jatorria, ingurunearen laguntza eta prozesuan lagunduko duten beste batzuk, laguntza integrala eta espezializatua emango da, beste zerbitzu eta baliabide batzuekin koordinatuta, biktimari bere prozesua errazteko.

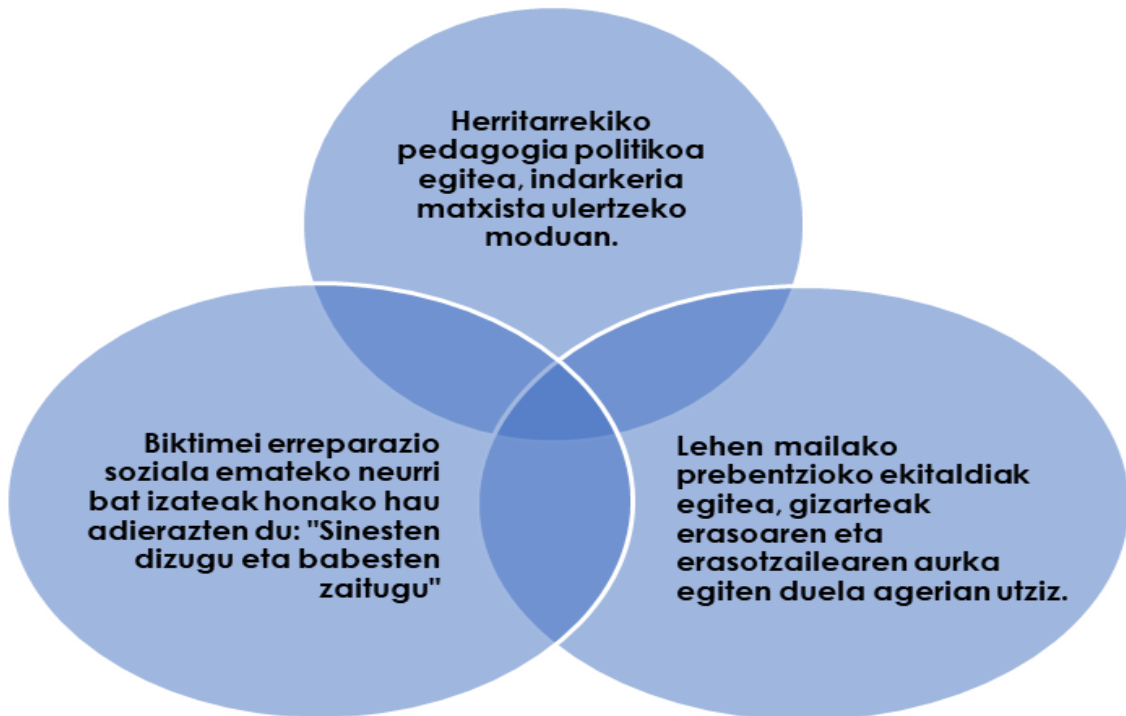
Era berean, eta kontuan hartuta ez dela beharrezkoa salaketa jartzea biktimek eskubidea duten zerbitzu eta baliabide guztietara iristeko, aukera hori landuko da artatutako emakume bakoitzaren premien eta ezaugarrien arabera, prozesuak dakarrenaren berri emanez eta salaketa jartzeko prozesuan zein prozesu judizialean lagunduz.

4 UDALAREN ERABAKIEI ETA EKINTZA PUBLIKOEI BURUZ

Leioako Udalaren eta bertako agintari eskudunen eginkizuna da matxista-indarkeriaren aurkako kultura sortzekotan, egin beharreko jarduera egokiak burutzea. Hori lortzeko, udalerrian ezagutzen diren indarkeria-egoerei erantzun **proporzionala eta egokia** ematen saiatuko da.

Erantzun honen **HELBURUAK** hauek dira:

Indarkeria gaitzesteko kultura hori sortzean eta indarkeria erabiltzen dutenei, biktimei babesa ematearekin batera, funtsezko erantzukizun instituzionala da kasu bakoitzean erabaki publiko bat merezi izan duen erantzun egokiak eta proportzionalak jakitea eta ematea.

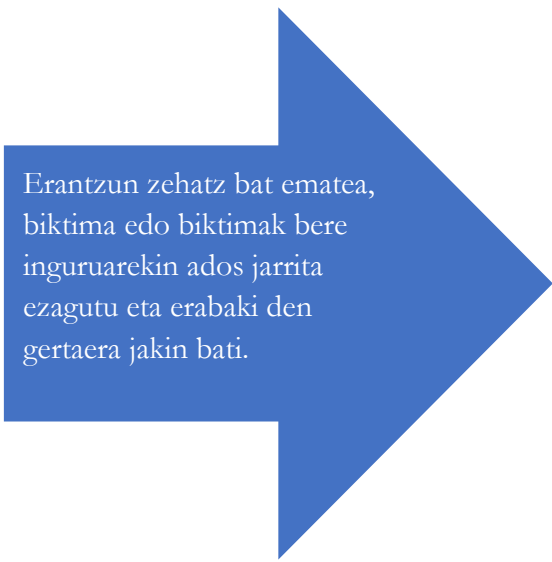
□ Gertaera beti **testuinguruan kokatu** behar da sektore batzuetan oraindik indarkeria normalizatzen den gizarte batean, eta azaldu zergatik adierazten duten tokiko agintariek normalizazio horren aurka.

□ Beti **azaldu** behar dira indarkeriaren kausak, eta, biktimen intimitatea urratzen duten xehetasunetan sartu gabe, kausa orokor horiek gertaera partikularrekin lotu behar dira.

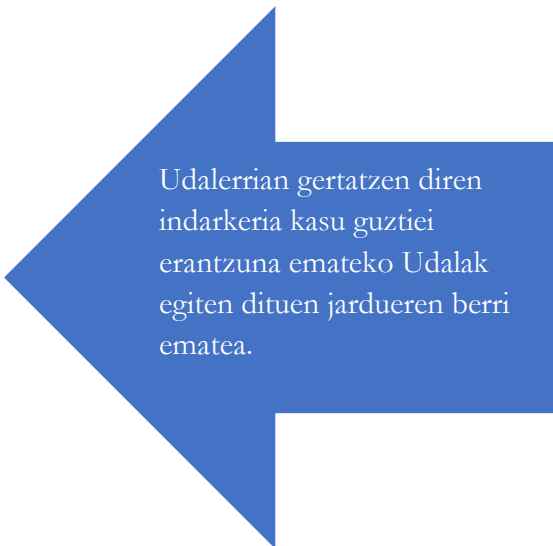
Izaera publikoko erakunde-erantzun bat ematean, gertakariei garrantzia ematen zaie, eta, besteak beste, desadostasunaren, ustekabearen, haserrearen, amorruren eta minaren berri emateko espazio eta bide bat eskaintzen zaie herritarrei; horrez gain, analisi-esparru bat eskaintzen zaie, emozio horiek biktimek konpontzeko duten beharraren kontzientzia bihur dadin, haiei egia eta justizia eskatuz.

Erantzun hori hainbat **MODUTAN** eman daiteke, eta bi modalitate izan ditzake:

Modalitate horiek ondoren deskribatzen diren ekintzen bidez adieraz daitezke:

Erantzun zehatz bat ematea, biktima edo biktimak bere inguruarekin ados jarrita ezagutu eta erabaki den gertaera jakin bati.

Udalerrian gertatzen diren indarkeria kasu guztiei erantzuna emateko Udalak egiten dituen jardueren berri ematea.

Modalitate horiek jarraian deskribatzen diren ekintzekin adieraz daitezke:

- Kasu edo egoera jakin bat bide ofizial edota sinesgarrien bidez ezagutzen denean, eta biktimei laguntza instituzionala zuzenean ematen zaienean, kasu bakoitzean egokienak diren kanalen bidez. Laguntza horrek ez du zerikusirik berak salaketa jartzearekin edo ez jartzearekin, ulertzen baita neurri hori emakume bakoitzak bere egoeraren arabera baloratzen duela.

- Emakumeen eta haien familien pribatutasuna inbaditu gabe, beharrezko eta berehalako laguntza bermatuko zaie udal-baliabideen bidez eta udalak aktiba ditzakeen beste baliabide batzuen bidez, eta udal-agintariek beren eskaerak ebatzeko duten interesaren berri emango zaie. Horretarako, horiekin adostuko dira jarraipenerako neurriak eta Udalaren erantzukizuna.

- Publikoki adierazi behar da indarkeria matxistaren kasu partikularrak baztertzeko direla —betiere, emakumeek edo haien senideek, hurbileko pertsonak edo berarentzat erreferentzia diren beste erakunde batzuek hala eskatzen badute—, eta ziurtatu behar da ados daudela arbuio publiko hori egiteko moduekin.

- Erantzun hori berehalakoa izango da, baina horrek ez du esan nahi gertakariak izan diren egun berean edo hurrengoan erantzun behar denik. Zentzuzko denbora itxaron daiteke, biktimak presionaturik sentitu ez daitezten eta jarduketa horien balioa ezagutu ahal izan dezaten.

- Erantzun bat emateko herritarren eskaerak jasotzen badira eta biktimaren edo biktimen adostasunik ez badago edo adostasun horren zain badaude, egoera hori komunikatu batean aipa daiteke, udala barruan eta biktimarekin edo biktimekin harremanetan ari dela jakinarazteko.

- Jaietan badira, halaber, eraso matxistak jasan ditzaketen neska adingabeak eta eraso horiek egin ditzaketen mutil adingabeak. Arreta berezia jarri behar da egoera horietan, biktimaren eta erasotzailearen identifikazioa babesten saiatuz eta bateko eta besteko familiekin harremanetan jarriz, beharrezko laguntza emateko. Kasu horietan,

garrantzitsua da adingabeen interes gorena defendatzea eta udalak erantzun publikorik ez ematea baloratzea, koordinatuta dauden beste eragile batzuei ez egiteko gomendatuz. Gertakaria sare sozialetan jada zabaldu bada, tartean dauden adingabeei eta haien familiei ematen zaien arreta indartu beharko da, eta haiek ere kontuan hartu beharko dira, ahalik eta arreta handienaz jarduteko behar diren erabakiak hartzeko. Aurrekoa kontuan hartuta, Leioako jaietarako erabaki da erantzun publikoaren protokoloa honako hau izatea:

:

5 LEIOAKO JAIETAN EMAKUMEEN AURKAKO ERASO MATXISTAREN, LGTBIFOBIKOAREN ETA/EDO ARRAZISTAREN AURREAN ERANTZUN PUBLIKOA EMATEKO PROTOKOLOA

Leioako Jaietan Eraso Matxistak Prebenitzeko Batzorde Mistoak onartuko erantzun publikoa jakinarazteko eta koordinatzeko prozedurak honako ekintza espezifiko hauek izango ditu:

- Eraso matxisten aurkako jarreraren erakusgarri, San Juaneko konpartsen jaitsieran, non erasoen aurkako pankartarekin jaitsiko den.
- **Jaien ondorengo elkarretaratzea, azaroaren 25eko elkarretaratzea aprobetxatuz**, Leioako jaietan eraso sexistak jasan dituzten emakumeei erabateko gaitzespena eta babesa adierazteko. Kontuan hartuta eraso horietako asko ez direla ezagutuko, biktimei babesa eta indarkeriaren gaitzespena adierazi nahi zaie.
- **Aurreko bi ekintzak egiteko, Udalak pankarta erakutsiko du, ERASO GABEKO BERDINTASUNEZKO JAIK – POR UNAS FIESTAS IGUALITARIAS LIBRES DE AGRESIONES SEXISTAS**” esloganarekin.
- **Edozein erasoren aurrean, kontuan hartuko da:**
  - **Edozein erasoren aurrean, biktimaren eta bere familiaren borondatea errespetatuko da**, inolako erantzun publikorik eman aurretik. Gainera, gertakariak publikoki transzenditzen badu eta biktimak edo haren senideek erantzun publikoa ukatzen badute, gaitzespen-adierazpen bat egingo da, baina biktimak eta/edo senideek erantzun publikoko ekintzarik ez egiteko hartutako erabakia errespetatuko da.
  - **Biktimaren konfidentzialtasuna babestea, adingabeekin arreta berezia jarrita..**
  - **Gertaera prentsaren bidez jakinarazten bada**, eta Udalak horren berririk ez badu, dagozkion ikerketak egingo dira iturri ofizialekin (Ertzaintza, Osakidetza), eta informazio ofizialik lortzen ez bada, Batzordeak ez du inolako komunikaturik igorriko, eta ez du inolako erantzun publikorik emango.
- **Hemen zerrendatutako kasu guztiak San Juan jaietarako eta auzoko jaietarako ezarriko lirateke, azken horietan kontuan hartuta auzo bakoitzeko Jai Batzordeak Batzorde horretako kide direla:**

1. Heriotza EMAITZA DUTEN ERASOAK (berehalakoa ez den heriotza barne) GENERO-INDARKERIAREN, SEXU-ERASOEN, ERASO LGTBIFOBIKOEN ETA ERRAZTEN KASUAN:

- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko..
- Jaiak osorik etetea.

2. SEXU-ERASOA, GENERO-INDARKERIAZKO ERASOA, LBTBI KOLEKTIBOAREN AURKAKO GORROTO-DELITUAGATIKO ERASOA EDO ARRAZA, ETNIA ETA ERASOAREKIN BATERA DOAZEN BESTE INGURUABAR ASTUNGARRI BATZUENGATIKO ERASOA:

- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.
- Jaiak egun batez.
- Geratzen diren jaiegunetan: musika mota guztien geldialdia gaueko 12:00etan, jai-ekitaldia, barrakak, gaitzespen-iragarkia entzungo da eta 10 minutuko isilunea egingo da.

3. SEXU-ERASOA EGITEN SAIATZEA:

- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.
- Geratzen diren jaiegunetan: musika mota guztien geldialdia gaueko 12:00etan, jai-ekitaldia, barrakak, gaitzespen-iragarkia entzungo da eta 10 minutuko isilunea egingo da.

4. GENERO-INDARKERIAKO ERASOAK, ERASO SEXISTAK, LGTBIfobikoak ETA ARRAZISTAK, ESPAZIO PUBLIKOETAN EGINDAKOAK ETA BESTE PERTSONA BATZUEK IKUSITAKOAK:

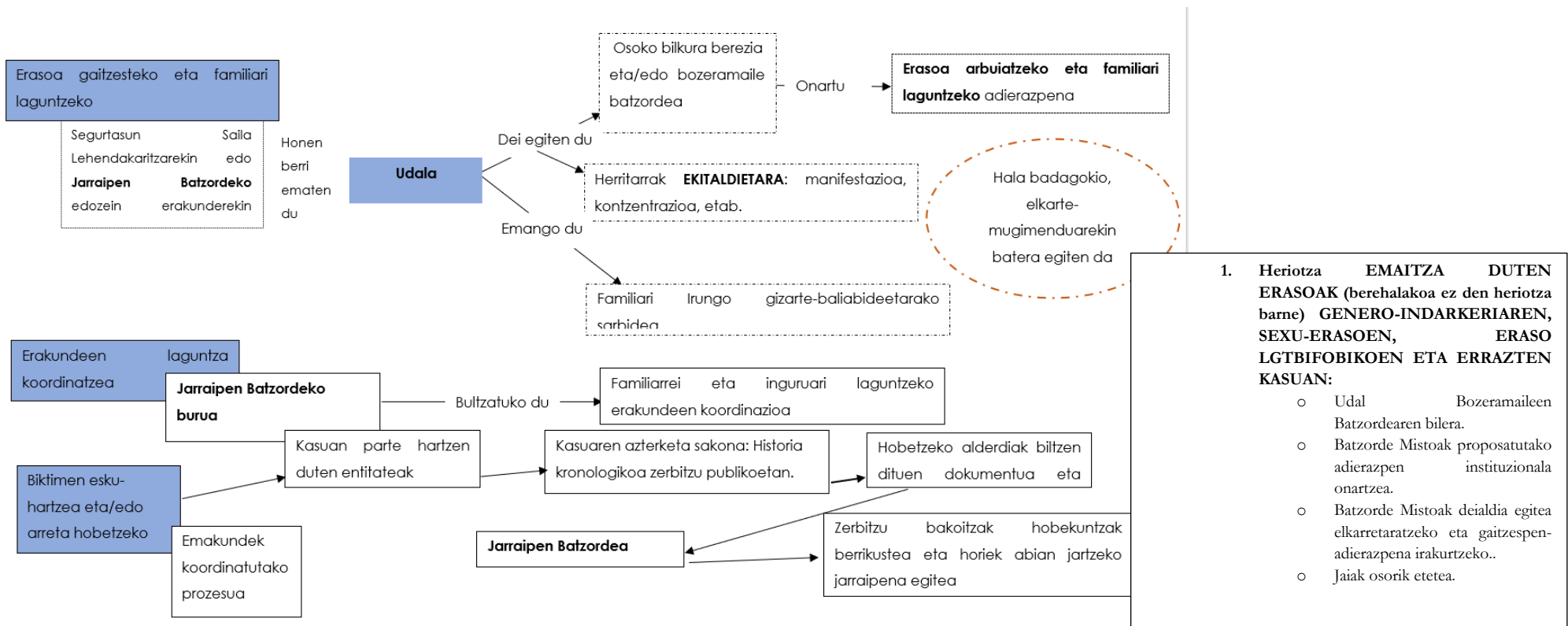
- Udal Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko.

- Geratzen diren jaiegunetan: musika mota guztien geldialdia gaueko 12:00etan, jai-ekitaldia, barrakak, gaitzespen-iragarkia entzungo da eta 10 minutuko isilunea egingo da.

Ondoren, erantzun publikoko egoera hauek proposatzen dira:

1. EGOERA

Genero-indarkeriaren eta sexu-erasoen ondoriozko erasoak EMAKUNDEK AKTIBATUTAKO PROTOKOLOA

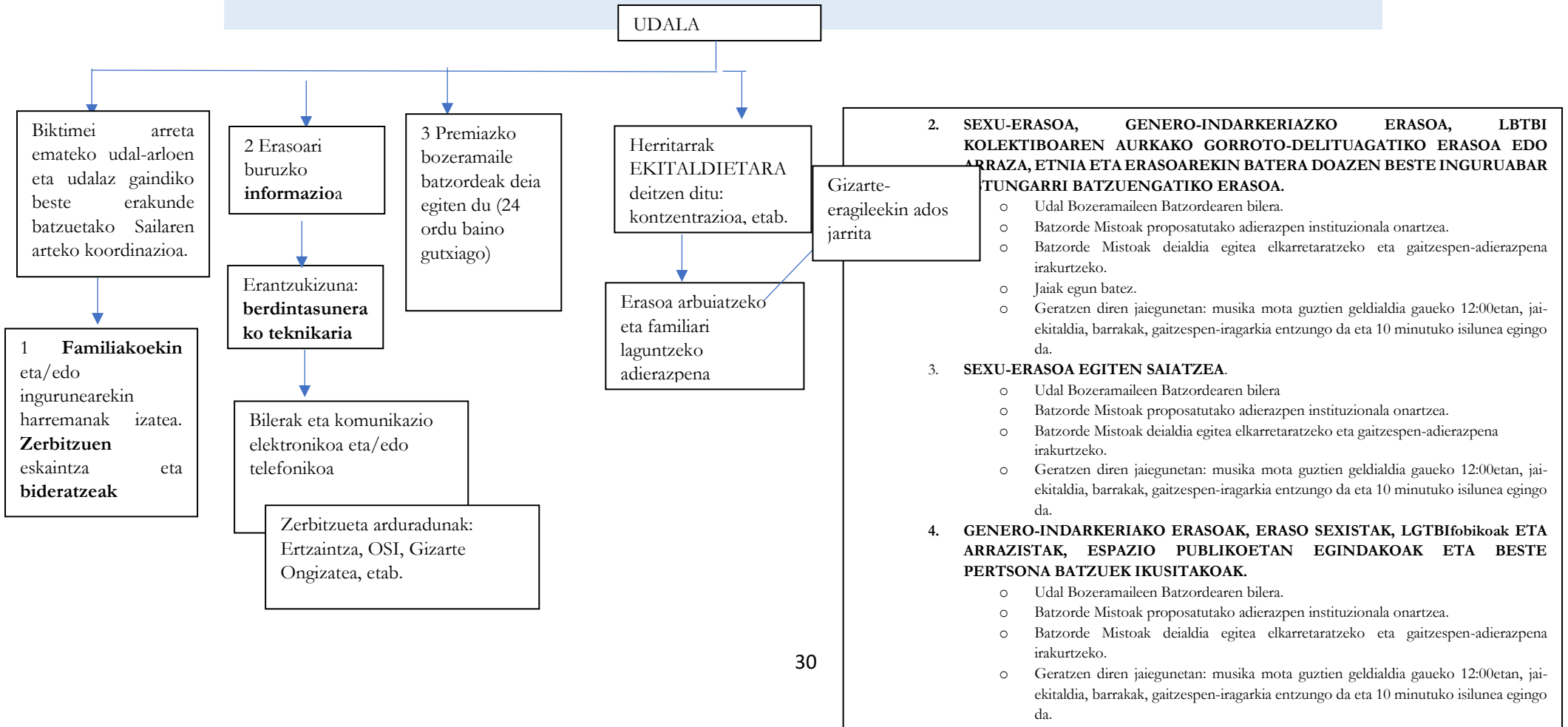
1. Heriotza EMAITZA DUTEN ERASOAK (berehalakoa ez den heriotza barne) GENERO-INDARKERIAREN, SEXU-ERASOEN, ERASO LGTBIFOBIKOEN ETA ERRAZTEN KASUAN:

- o Udala Bozeramaileen Batzordearen bilera.
- o Batzorde Mistoak proposatutako adierazpen instituzionala onartzea.
- o Batzorde Mistoak deialdia egitea elkarretaratzeko eta gaitzespen-adierazpena irakurtzeko..
- o Jaiak osorik etetea.

EGOERAK 2, 3 ETA 4

- 2 SEXU-ERASOA, SEXU-ABUSUA, GENERO-INDARKERIAZKO ERASOA, LBTBI KOLEKTIBOAREN AURKAKO GORROTO-DELITUAGATIKO ERASOA EDO ARRAZA, ETNIA ETA ERASOAREKIN BATERA DOAZEN BESTE INGURUABAR ASTUNGARRI BATZUENGATIKO ERASOA.
- 3 SEXU-ERASOA ETA/EDO SEXU-ABUSUA EGITEN SAIATZEA.
- 4 GENERO-INDARKERIAKO ERASOAK, ERASO SEXISTAK, LGTBIfobikoak ETA ARRAZISTAK, ESPAZIO PUBLIKOETAN EGINDAKOAK ETA BESTE PERTSONA BATZUEK IKUSITAKOAK

6 TXOSNEN ESPARRUAN JARDUTEKO ETA ERANTZUN PUBLIKOA EMATEKO PROTOKOLOA

Txosna Batzordeak, Sutea– Leioako Talde feministarekin batera, honako neurri hauek adostu ditu Txosna Gunerako:

1) Eraso bat salatu bezain laster, musika gelditu eta erasoen aurkako gaitzespen-ziri bat entzunarazi, espazio seguruak sortzea guztion esku dagoela aldarrikatuz eta konplize guztien erantzukizuna salatuz.

2) Eraso matxista, arrazista eta/edo LGTBIfobiko baten aurrean, intentsitatearen arabera sailkatu dute. Uste dute:

- Lehen mailakoak*: bortxaketak, bortxaketa-saiakerak edo hilketak,
- Bigarren mailakoak: gainerako erasoak.

Irizpide horren arabera, uste dute lehen mailako eraso baten aurrean edo jai-egun berean bigarren mailako bost eraso salatuz gero, egoera hori ez litzatekeel segurua izango eraso horiek jasaten dituzten kolektibo guztientzat, eta, beraz, txosna-guneak jarduera bertan behera utziko lukeela gainerako jaietan.

Erantzun publikoari dagokionez, Lehen Mailako* eraso bat gertatuz gero eta salaketa jarri ondoren, Mugimendu Feministak uste du kontzentrazio batera deitu behar duela hurrengo egunean, zehazteke dagoen leku eta ordu batean, salatutako erasoak gaitzesteko.

Ildo horretan, Leioako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoko gainerako kideek dokumento honetan 4. Puntuan (or. 21-24) jasotako Erantzun Publikoaren Protokoloari jarraituko diote.

5. BALANTZEA

Txopoetako jaiak amaitu ondoren, jaietako gertakarien inguruko balantzea egiteko bilera bat eramango da aurrera, eraso matxistei, horien eraginari eta eman den erantzunari buruzko informazioa jasotzeko.

Horretarako, berdintasun-teknikariak ondorengo datuen bilketa eskatuko du, detektatu diren eraso matxista, lgtbifobo edo arrazisten kopuruari buruzko datuak biltzeko:

- Berdintasun-teknikariaren aldeko datu eskaria Jai Batzorde guztiei:
  - o Lamiako
  - o Txorierri
  - o Pinueta
  - o Santimami
  - o San Bartolomé
  - o Ondiz
  - o Udondo
  - o Txopoeta.
  - o San Juaneko Txosna Batzordea.

- Leioako ostalaritza elkarte
- Leioako merkatarien elkarte
- Anbulantzia-Zerbitzua.
- San Juan eta Pinueta jaietako Gune Morea
- Leioako anbulategia
- Udaltzaingoa
- Ertzaintza

Detektatutako eraso matxisten kopurua eta detekzio-lan hori modu aktiboenean egin duten pertsonak zeintzuk izan diren jakiteko.

Gainera, San Juan eta Pinueta jaietako informazio eta arreta zerbitzua ematen duen erakundeari honako datu hauek eskatuko zaizkio:

- San Juan eta Pinuetako jaietan prestatutako Gune Morean informazio eta/edo arreta eskatu duten pertsona kopurua.
- Eskaera horiei eman zaizkien erantzunak.

Azkenik, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxista Saihesteko Batzorde Mistoaren bilera deia egingo da. Biler horretan, honako datuen balantzea egingo da:

- Lortutako datuak.
- Arreta-protokoloaren funtzionamendua.
- Erantzun publikorako protokoloa aktibatu diren aldiak eta horien eragina.
- Protokoloek behar dituzten hobekuntzak.
- Prestatutako prebentzio-material ereduak eta hauen irismena.

- Materialek izan duten harrera, publikoaren arabera.
- Jaien antolamenduaren ardura duten kolektiboen ikaskuntzak.

Balantze hori jarraipena eta ebaluazioa egiteko mekanismoa izango da, hurrengo jaietarako aurreikusitako jarduerak hobetzeko.

6. ERANSKINAK:

(ADIERAZPENAK ETA 2024KO KANPAINA)

1. EREDUA: KOMUNIKATUA JENDAURREAN HILKETA MATXISTA BATEN AURREAN.

Indarkeria matxistak eragindako hilketaren aurrean/Gure udalerrian heriotza eragin duen eraso matxistaren aurrean, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak, gure gaitzespenik eta arbuiorik gogorrena adierazi nahi du, baita biktimaren inguruarekiko eta familiarekiko babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak bere esku jarriz eta beharrezko informazio eta laguntza guztia duela bermatuz.

Gure ustez, emakumeen aurkako indarkeria matxistaren larritasunak lehen mailako gai eta Giza Eskubideen urraketa larri bihurtzen du gai hori, eta hilketa da matxismoaren adierazpenik larriena, lehen mailako arazo sozial eta osasun publikoko arazo bat eta generoaren arabera dauden egiturazko desberdintasunen adierazpen bat. Indarkeria matxista egiturazko arazo bat da, adierazpen isolatuetatik eta azalpenik gabekoetatik haratago doana. Emakumeen bizitzako esparru guztietan agertzen da, espazio intimotik edo etxekotik haratago, eta oso presente dago espazio publikoan, indarkeria sinboliko eta pertsonalen bidez.

Ildo horretan, Leioako Udalak, LGTBIQ+ (indarkeria sexistaren edo LGTBIfobikoaren arabera) emakumeek/pertsonak giza eskubideak benetan baliatzen dituztela bermatzeko ardura duen erakunde publikoa erakunde publikoa den aldetik, bere eskumenak gauzatzen laguntzen eta lan egiten jarraitzeko konpromisoari eusten dio, indarkeria matxistarik gabeko bizitzak bermatzeko.

Leioako Udalak neurriak bultzatzen jarraituko du, bai administrazioak bai herritarrek, oro har, edozein eraso matxistari berehala eta irmo erantzun diezaioten, biktimari lehentasunez kasu egin diezaioten, emakumei indarkeriari aurre egiteko eta erasotzaileen zigorgabetasun soziala saihesteko tresnak emateko prebentzio-jarduerak gara daitezen.

Horregatik, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak:

- Jakinarazi du Udalbatzak eta Batzordea osatzen duten elkarteek heriotza eragin duen hilketa/eraso matxista hori gaitzetsiko dutela, 10 minutuko kontzentrazioan, X egunean, X:00etan, Boulebarrean, eta herritarrei bertan parte hartzeko gonbita egin die.
- Gainera, bat egiten du Mugimendu Feministak/LGTBI kolektiboek deitutako gaitzespen-ekitaldiekin, eta herritarrei dei egiten die horietan parte har dezaten eta gure babesa eska dezaketen beste gaitzespen-ekimen batzuen berri eman diezaioten udalari.

2. EREDUA: KOMUNIKATU PUBLIKOA ERASO MATXISTA BATEN AURREAN

Gure herrian gertatu berri den eraso matxistaren aurrean, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak, gure gaitzespenik eta arbuiorik handiena adierazi nahi dugu erasoaren aurrean, bai eta biktimari, haren inguruari eta familiari ematen diogun babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak haren eskura jarritz, eta beharrezko informazioa eta laguntza guztia duela bermatuz.

Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren larritasunak gai hori lehen mailako arazo politiko eta sozial bihurtzen du, eta emakumeen giza eskubideen urraketa larria. Indarkeria matxista egiturazko arazo bat da, adierazpen isolatuek eta azalpenik gabekoetatik haratago doana. Emakumeen bizitzako esparru guztietan agertzen da, espazio intimotik edo etxekotik haratago, eta oso presente dago espazio publikoan, indarkeria sinboliko eta pertsonalen bidez.

Kaleetan, aisialdiko guneetan eta jaietan gertatzen diren indarkeriazko adierazpenak, askotan, sistema patriarkalak normalizatzen ditu, eta sistema horretan sozializatzen gara, eta agerian utzi behar dira. Horregatik, garrantzitsua da berdintasunezko sozializazio-espazioak sortzea, non espazio publikoan segurtasun-baldintza berberekin gozatzeko eskubidea errespetatuko den, bai gazteentzat, bai helduentzat.

Eskubide horren urraketari berehala, modu kolektibo eta irmoan erantzun behar diogun eraso da. Ildo horretan, Leioako Udalak, emakumeen eta LGTBIQ+ pertsonen giza eskubideen erabilera bermatzeko ardura duen erakunde publikoa den aldetik (indarkeria sexistaren edo LGTBIfobikoaren arabera), bere eskumenen erabileran laguntzen eta lan egiten jarraitzeko konpromisoaria eusten dio, indarkeria matxistarik gabeko bizitzak bermatzeko.

Leioako Udalak neurriak bultzatzen jarraituko du, bai administrazioak bai herritarrek, oro har, edozein eraso matxistari berehala eta irmo erantzun diezaioten, biktimari lehentasunez kasu egin dakion, emakumeei indarkeriari aurre egiteko eta erasotzaileen zigorgabetasuna soziala saihesteko tresnak emateko prebentzio-jarduerak gara daitezten.

Horregatik, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak:

- Jakinarazi du Udalbatzak eta Batzordea osatzen duten elkarteek eraso matxista/LGTBIfobikoa/arrazista gaitzetsiko dutela, 10 minutuko kontzentrazioan, X egunean, X:00etan, Boulebarrean, eta herritarrei bertan parte hartzeko gonbida egin die.
- Gainera, bat egiten du Mugimendu Feministak/LGTBI kolektiboek deitutako gaitzespen-ekitaldiekin, eta herritarrei dei egiten die horietan parte har dezaten eta gure babesa eska dezaketen beste gaitzespen-ekimen batzuen berri eman diezaioten udalari.

3. Eredua: JAKINARAZPEN PUBLIKOA Biktimak edo senideek erantzun publikoko egintzarik nahi ez badute.

Gure herrian gertatu berri den eraso matxistaren aurrean, Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak, gure gaitzespenik eta arbuiorik handiena adierazi nahi dugu erasoaren aurrean, bai eta biktimari, haren inguruari eta familiari ematen diogun babesa eta hurbiltasuna ere, behar dituzten baliabide propio guztiak haren eskura jarritz, eta beharrezko informazioa eta laguntza guztia duela bermatuz.

Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak eraso hori jasan duenak hartutako erabakia errespetatzen duela adierazteko, ez du gertaera hori gaitzesteko ekitaldi publikorik deituko, eta ez du parte hartuko.

4. EREDUA: JAIETAKO INDARKERIA MATXISTAREN KASURAKO INFORMAZIO-IRAGARKIA

Leioako jaietan Emakumeen aurkako Indarkeria Matxistaren Prebentziorako Batzorde Mistoak gogor gaitzetsi eta arbuiatu nahi du indarkeria matxista bere adierazpen guztietan, Giza Eskubideen urraketa larritzat, eta lehen mailako arazo politiko eta soziazat jotz. Hori dela eta, jarduera hau 10 minutuz etengo da.

Indarkeria matxistarik gabeko bizitzak bermatzeko lanean jarraituko dugu.

Leioa eraso matxistarik gabeko hiria!

5. EREDUA: JAIETAKO SENTTSIBILIZAZIO-IRAGARKIA

Aizu!

Leioako jaigunean zaudela gogoratu nahi dizugu. Herriko jaien bihotzean, jaigune libre eta plural batean, herriak herriarentzat egindakoa. Sexismoa, LGTBIQA+fobia eta arrazakeriarik gabeko jaiak bultzatzen ari gara eta guztion artean lortuko dugu.

- Emakumeok gure gorputzen eta askatasunaren jabeak garelako.
- Zure gustukoa izan ala ez izan, gure desioen eta identitateen aniztasuna libre biziko ditugulako, armairurik gabe.
- Gure jatorriak eta koloreak bost ez dute axola eta denok ongi etorriak garelako.

Gogoratu: Gozatu jaiak inori izorratu gabe.

Erasoen aurrean, autodefentsa feminista!!!. Sexismoa, LGTBIQA+fobia eta arrazakeriarik gabeko jaiak nahi ditugulako: ez erasotu, ez izan konplize, erantzun.

ERASO MATXISTAK PREBENITZEKO KANPAINA 2024

Leioako Udalak genero berdintasunaren alde konpromiso sendoa hartu du, aisialdi eta jai giroan sexu eraso eta eraso matxisten prebentzioan eta arretan aktiboki inplikatu delarik.

Horretarako, San Juan eta Auzoetako jaiei begira, eraso mota hauei aurre egiteko prebentzio eta arreta mailan ekintza desberdinak antolatzen ari dira.

Indarkeria mota honen kontrako kontzientzia soziala handitzeko asmoz:

- Laket: Leioako emakumeen jabekuntza eskola:
  - o Autodefentsa feminista tailerrak:
    - Neskak 10-14 urte
    - Nerabeak 15-18 urte.
    - Dibertsitate kognitiboa duten emakumeak.
    - Emakume helduak.
- Hezkidetzaren programa: Leioako ikastetxeak:
  - o DBH 1.: Harreman afektibo-sexualak.
  - o DBH 2.: Bikote-harremanak eta berdinen artekoak.
  - o DBH 3.: Autodefentsa feminista eta Maskulinitateak.
  - o DBH 4.: Harreman afektibo-sexualak.
  - o Lehen eta Bigarren Hezkuntzako irakasleentzako formakuntza: Nola prebenitu eta detektatu indarkeria matxista
  - o Bigarren hezkuntzako, batxilergoko eta Oinarrizko Lanbide Heziketako ikasle guztiei sexu-eraso sexistak prebenitzeko eta haiei aurre egiteko gida banatzea.
- Herritarrei zuzendua:
  - o Formakuntza “Indarkeria matxistak ez du adinik”.
  - o Formakuntza “Familientzako heziketa efektibo-sexuala”.

Horrez gain, festetako edozein indarkeria sexistaren aurrean Leioako Udalak ematen duen erantzuna hobetu ahal izateko, erantzun homoginoa eta koordinatua emateko prozedura bat eskaintzeko helburuarekin:

- o Sexu-erasoak eta eraso matxistak prebenitzeko formakuntza Leioako udalerrian (**ERAGILE MOREAK**).
- o **PUNTU MOREAK**: Sexu-eraso eta eraso matxisten prebentziorako sentsibilizazioa eta eraso sexual eta sexisten aurreko gida/manuala ematea
  - San Juan jaiateko txosnaguneetan
  - San Juan jaietako barraketetan
  - Leioako ostalaritzari.
  - Auzoetako jai-batzordeei (Jai Batzordearen txosnan).

- Metro Leioa (segurtasun enpresari).
- Anbulantzia-zerbitzua jai guztietan.
- **GUNE MOREAK:** Eraso matxisten aurkako informazio-, prebentzio- eta arreta-zerbitzua. Telefono: 693 297 942
  - **Antzinako eguna:** Barandiaran I. eta Ikea Barri Plaza: ekainaren 15ean 13:00etatik 15:00etara.
  - **San Juan Jaiak:** Boulevarrean – Ikurriña: ekainaren 20, 21, 22 eta 23an 23:00etatik 06:00etara.
  - **Pinuetako Jaiak:** Jagolearen etxearen ondoan, uztailaren 30, 31 eta abuztuaren 1ean 00:00etatik 05:00etara.
- Materialak eta baliabideak:
  - Prebentzioko, jarduketako eta erantzun publikoko protokoloa berriskustea eta egokitzea. Berdintasun Sailak egina eta Leioan indarkeria matxistaren biktimentzako arreta hobetzeko erakunde arteko berariazko koordinazio-mahaian adostua. Honako hauek osatzen dute: :
    - Ertzaintza,
    - Leioako osasun zerbitzua,
    - Urdulizko ospitalea,
    - Uribe ESIko erizain komunitarioa,
    - Leioako udaltzaingoa,
    - Jaietarako anbulantzia-zerbitzuak,
    - Gizarte zerbitzuak eta
    - Berdintasun saila.

Leioako eraso matxistak Prebenitzeko Batzorde Mistoari bidali zaio, onar dezan.

- Atala udal web orrian eguneratzea:
  - Prebentzio-, jarduketa- eta erantzun publikoko protokoloa.
  - Eraso sexual eta sexisten aurreko gida (herritar-formatua, ostalaritza-formatua).
  - Emakunderen gida.
  - Udaletako eta udalaz gaindiko telefonoak eta baliabideak.
  - Bizkaiko Foru Aldundiaren sexu-indarkeriaren biktimei arreta osoa emateko zerbitzuari buruzko informazioa sartzea.
- Pegatinak, kartelak, OPPISak: irudiarekin eta esloganarekin, eraso matxistarik gabeko jaietarako. QR kodeak dituzte, informazioa dagoen web-orrira eramaten dutenak.
- Jaietako sentsibilizazio-iragarkiak.